

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри державного
управління, публічного адміністрування
та економічної політики
Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

28 «Публічне управління та адміністрування»
281 «Публічне управління та адміністрування»
другий (магістерський)
«Публічне адміністрування»

Статус дисципліни

вибіркова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробник:
к.е.н, доцент

Марина ГРУЗД

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування
та економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

Гарант програми

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2023

ВСТУП

Суспільне усвідомлення цінності людського життя, важливості повноцінного та гармонійного розвитку кожної особистості, її фізичних, моральних і духовних здібностей, а також необхідності створення умов для самореалізації людського потенціалу вимагають від науки і органів виконавчої влади об'єктивного та своєчасного визначення основних стратегічних напрямів та пріоритетів соціального розвитку України. Соціальні пріоритети повинні бути в усіх ланках сучасних трансформаційних перетворень, у тому числі в інноваційно-інвестиційних процесах, структурних та інституційних зрушеннях, сучасній політиці регіонального розвитку.

Внаслідок засвоєння навчального матеріалу здобувач отримує знання, уміння та навички проведення аналізу, раціонального і критичного оцінювання системи соціально-класових відносин при ефективному застосовуванні інструментів регулювання соціальної взаємодії та здійсненні соціального моніторингу з метою діагностики соціального розвитку для формування передумов демографічного розвитку та усвідомлення особливостей соціального розвитку країни й означення пріоритетів розвитку суспільства за допомогою інструментів державного регулювання при дотриманні соціальної справедливості.

Навчальна дисципліна «Соціальний розвиток» є вибірковою навчальною дисципліною, яка вивчається згідно з навчальним планом забезпечення другого рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне адміністрування».

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів освітнього ступеня «магістр» публічного управління та адміністрування систему знань та професійні компетентності щодо засад управління соціальним розвитком на рівні регіону та держави, наявного стану соціальної політики та соціального захисту населення; сучасних тенденцій та пріоритетів соціального розвитку, напрямів соціальної та гуманітарної політики України з урахуванням зарубіжного досвіду у сфері соціальних процесів для здійснення аналізу соціальних проблем та розробки пропозиції щодо їх розв'язання.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

сформувати здатність усвідомлювати особливості соціального розвитку країни та означати пріоритети розвитку суспільства за допомогою інструментів державного регулювання при дотриманні соціальної справедливості;

навчити аналізувати, раціонально і критично оцінювати систему соціально-класових відносин, ефективно застосовувати інструменти регулювання соціальної взаємодії;

сформувати здатність визначати фактори, що впливають на людський розвиток та аналізувати основні соціальні показники;

навчити планувати, формувати, здійснювати оцінку ефективності заходів державної політики соціального розвитку з метою підвищення рівня та якості життя населення;

навчити використовувати переваги національної свідомості і підбирати конкретні засоби та інструменти для належної реалізації гуманітарної політики; сформувані здатність визначати оптимальні способи та напрямки організаційного розвитку соціальних структур за рахунок створення належного ринкового законодавства;

здійснювати соціальну діагностику за допомогою використання соціально-економічних показників соціального розвитку та проводити аналіз процесів розшарування населення за рівнем доходів;

здійснювати соціальний моніторинг з метою діагностики соціального розвитку та формування передумов демографічного розвитку.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення законів та закономірностей функціонування організаційно-управлінського механізму соціального розвитку суспільства.

Об'єктом навчальної дисципліни виступають процеси соціального розвитку суспільства, аналіз діяльності соціальних структур за допомогою наявних інструментів державного регулювання.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH04	ЗК01, ЗК03, ЗК04, ЗК07, СК03, СК04
PH07	ЗК01, ЗК03, ЗК04, ЗК07, СК04, СК08, СК13
PH08	ЗК02, ЗК05, СК01, СК08, СК11
PH11	ЗК05, ЗК07, СК04, СК08

де, PH04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

PH07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

PH08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

PH11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК03. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК 11. Здатність використовувати інструменти локальної демократії в громадах в умовах децентралізації влади для забезпечення соціально-економічного розвитку.

СК 13. Здатність здійснювати дослідження щодо вирішення актуальних проблем соціально-економічного розвитку держави та територіальних громад Харківського регіону.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціального розвитку

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни

1.1. Предмет дисципліни й основні поняття

Підходи до визначення понять «соціальний розвиток» та «соціальна політика». Визначення предмета «Соціального розвитку». Складові соціального розвитку. Визначення поняття «сталий розвиток».

1.2. Завдання та методологія дисципліни «Соціальний розвиток»

Основні завдання дисципліни «Соціальний розвиток». Зв'язок соціального розвитку з економічними дисциплінами та іншими науками. Поняття «якість життя». Соціальна справедливість і ефективність. Інструменти державного регулювання соціальним розвитком. Методи державного регулювання соціального розвитку. Характеристика основних методів, що використовуються при аналізі соціального розвитку.

1.3. Критерії соціального розвитку.

Рівень людського потенціалу суспільства. Піднесення і збіднення потреб. Соціальна справедливість як загальнолюдська соціальна регулятивна цінність. Соціальний розвиток суспільства як прогресивна тенденція. Стратегічні напрями соціального розвитку суспільства.

1.4. Соціальна політика як необхідна складова соціального розвитку

Сутність та основні ознаки соціальної держави. Роль соціальної політики у становленні соціальної держави. Умови реалізації соціальної політики. Основні напрями та пріоритети соціальної політики. Принципи реалізації соціальної політики. Рівень сучасного розвитку соціального комплексу країни.

1.5. Суб'єкти, механізми і інструменти соціальної політики

Людина як суб'єкт соціальної політики. Держава та політичні партії в системі суб'єктів соціальної політики. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики. Механізми та інструменти соціальної політики. Моделі соціальної політики.

Тема 2. Модернізація системи соціальних відносин

2.1. Основні рівні дослідження соціальних відносин

Соціальна взаємодія та її види. Типи поведінки. Різноманітні види соціальних відносин.

2.2. Соціальна політика в сфері розвитку соціальних відносин

Соціальна політика в сфері розвитку соціально-класових відносин. Соціально-трудова відносина як об'єкт соціальної політики. Особливості соціальної політики щодо розвитку демографічних відносин. Види й функції соціальних інститутів.

2.3. Соціоекономічний розподіл і соціальна нерівність

Суспільний розподіл праці і соціальна структура. Сутність соціальної нерівності. Основні фактори, які впливають на соціальну нерівність. Погляди деяких науковців на соціальну нерівність. Проблеми соціальної політики в Україні.

Тема 3. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку

3.1. Соціальні показники

Основні соціальні показники: ВВП на душу населення, прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата. Номінальна та реальна заробітна плата. Безробіття в Україні.

3.2. Аналіз соціальної структури сучасного українського суспільства

Процес історичного розвитку соціальної структури. Теорії та концепції. Елементи соціальної структури. Структурні компоненти соціальної структури.

3.3. Аналіз індексу людського розвитку регіонів України на основі використання вітчизняних та світових методик

Сутність людського розвитку. Основні показники для вираховання індексу людського розвитку. Методики розрахунку індексу людського розвитку. Показники, які характеризує індекс людського розвитку.

Тема 4. Державна політика соціального розвитку

4.1. Державна політика в сфері соціального захисту

Соціальний захист та соціальне забезпечення. Державні соціальні стандарти та нормативи. Соціальне страхування як механізм реалізації соціальної політики

держави. Соціальна допомога та соціальні послуги. Пенсійне забезпечення в умовах реформування вітчизняної пенсійної системи.

4.2. Державна політика у сфері культури

Культурна політика держави як чинник трансформації суспільних відносин. Нормативно-правові засади функціонування сфери культури в Україні. Інституційне структурування і фінансова основа реалізації державної культурної політики в Україні.

4.3. Державна політика у сфері охорони здоров'я

Стан сфери охорони здоров'я в Україні. Ресурсне забезпечення системи охорони здоров'я в Україні. Історичний досвід та сучасний стан реформування системи охорони здоров'я в Україні.

Тема 5. Проблемні питання формування єдиного гуманітарного простору в Україні

5.1. Гуманітарний розвиток та гуманітарна політика

Сутність гуманітарного розвитку. Пріоритети і перспективи гуманітарної політики країни. Гуманітарний аудит та розробка і реалізації державних програм у гуманітарній сфері.

5.2. Формування національної свідомості

Феномен української ідентичності. Поняття міжетнічної взаємодії. Спільне минуле – спільне майбутнє. Духовна єдність поліконфесійної країни. Вплив засобів масової інформації на формування національної свідомості.

5.3. Моделі міжетнічної взаємодії в українському суспільстві

Теоретико-методологічні підходи до дослідження міжетнічної взаємодії. Міжетнічна взаємодія на прикладі поліетнічного міста. Моделі міжетнічної взаємодії в поліетнічному місті.

Тема 6. Організаційний розвиток соціальних структур

6.1. Рівні і види соціальних структур

Поняття соціальної структури. Рівні соціальної структури. Основні види та елементи соціальної структури. Соціальні групи. Проблеми, пов'язані з вивченням соціальної структури.

6.2. Інституційні перетворення та організаційний розвиток соціальних структур. Правові інститути та створення ринкового законодавства. Трансформація відносин власності (роздержавлення і приватизація), пошук ефективного власника. Система державного управління (адміністративна реформа). Інститут соціального партнерства і соціальний контроль за господарською та фінансовою діяльністю.

Змістовий модуль 2. Діагностика соціального розвитку

Тема 7. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку

7.1. Соціальна діагностика як необхідний елемент механізму оцінювання публічного управління у сфері соціальної політики

Поняття соціальної діагностики. Критерії соціальної діагностики. Соціальні показники розвитку. Структура процесу діагностики. Механізм публічного управління у сфері соціальної політики на рівні регіону та держави. Засоби соціально-орієнтованого управління. Демографічний розвиток. Характеристика матеріального добробуту населення. Показники соціального неблагополуччя.

7.2. Функції діагностики соціального розвитку в системі механізму публічного управління

Зміст поняття «механізм державного управління». Механізм формування і реалізації публічного управління. Функції діагностики соціального розвитку.

7.3. Міжнародні показники соціального розвитку та їх застосування для соціальної діагностики

Соціально-економічні показники соціального розвитку. Індекс людського розвитку. Індекс гуманітарного розвитку. Індекс людської бідності. Індекс неблагополуччя. Інтегральний показник соціально-економічної захищеності населення. Індекс добробуту. Аналіз процесів розширення населення за рівнем доходів.

Тема 8. Застосування методів діагностики регіонального соціального розвитку в системі публічного управління

8.1. Соціальний моніторинг як вид соціальної діагностики

Інформаційна база для оцінювання соціального розвитку. Соціальний моніторинг. Соціальна експертиза. Демографічний розвиток.

8.2. Методика діагностики регіонального соціального розвитку

Показники соціального розвитку. Показники фінансування соціальних галузей. Середня очікувана тривалість життя. Матеріальний добробут населення. Умови належного рівня освіти. Інтегральний індекс соціального розвитку.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1. «Аналіз міжнародних соціальних показників європейських країн»	Здійснення аналізу динаміки міжнародних соціальних стандартів рівня життя, визначення впливу змін соціальних показників на рівень і якість життя населення країни
Тема 1. Практичне (семінарське) заняття 1	Розгляд питань на семінарському занятті: 1. Аналіз інструментів та методів державного регулювання соціального розвитку. 2. Методи аналізу соціального розвитку. 3. Підходи до визначення поняття «Соціальна справедливість». 4. Стратегічні напрями реалізації концепції соціального розвитку в Україні.
Тема 1. Практичне (семінарське) заняття 2	Розгляд питань на семінарському занятті: 1. Характеристика основних суб'єктів соціальної політики України. 2 Механізми та інструменти соціальної політики. 3. Нормативно-правове

	закріплення регулювання відносин соціальної сфери. 4. Реалізація завдань соціальної політики на державному, регіональному та територіальному рівнях
Тема 2. Завдання 2. «Аналіз демографічної ситуації в Україні»	Оцінювання демографічного стану в Україні, проведення аналізу: природного руху населення за місцем проживання; структури наявного населення; постійного населення за окремими віковими групами за регіонами; економічної активності населення за окремими віковими групами. Означення заходів щодо покращення демографічного стану в Україні
Тема 2. Завдання 3. «Аналіз міграційних потоків»	Проведення аналізу міграційного руху населення за регіонами за місцем проживання та міждержавної міграції населення за регіонами
Тема 2. Завдання 4. «Розрахунок показників ринку праці»	Здійснення розрахунку показників ринку праці
Тема 2. Завдання 5. «Розрахунок показників збалансованості робочих місць і робочої сили»	Виконання завдань з розрахунку коефіцієнтів, що характеризують наявність незбалансованості на ринку праці та показників економічної активності населення
Тема 3. Завдання 6. «Open-space» Національні пріоритети гуманітарного розвитку України»	Здійснення аналізу та означення пріоритетів гуманітарного розвитку на рівні держави при використанні інтерактивних тренінгових технологій та методи навчання
Тема 4. Завдання 7. «Оцінювання структури грошових доходів і витрат населення»	Виконання завдань з оцінювання динаміки складових грошових доходів та витрат населення. Означення впливу змін структури доходів і витрат на якість життя населення
Тема 5. Завдання 8. «Розрахунок показників людського потенціалу»	Виконання завдань щодо розрахунку індексу пропорційного відтворення людського потенціалу та наявного людського потенціалу
Тема 5. Завдання 9. «Аналіз мінімального споживчого бюджету»	Опрацювання практичних завдань щодо розрахунку вартості прожиткового мінімуму та вартості продуктового набору для працездатної особи
Тема 7. Завдання 10. «Аналіз умов проживання населення»	Здійснення аналізу відповідності умов проживання населення, стану та охорони здоров'я за наданими показниками рівня та якості життя населення
Тема 8. Завдання 11. «Аналіз соціальної безпеки людини»	Проведення аналізу соціальної безпеки людини за допомогою розрахунку показників: межа бідності, сукупний дефіцит доходів бідного населення, середній дефіцит доходів бідного населення, глибина бідності

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою лекційного заняття. Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка презентації за заданою темою: «Макроекономічна збалансованість у суспільстві»
Тема 2. Модернізація системи соціальних відносин	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка презентації за темою: «Міжнародні параметри соціального розвитку», «Шляхи реформування ринку праці»
Тема 3. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка презентації за темою: «Роль неурядових громадських організацій у розвитку системи соціального захисту». Підготовка до контрольної роботи
Тема 4. Державна політика соціального розвитку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою: «Процес історичного розвитку соціальних структур». Виконання есе за темою «Вплив соціальних інститутів на розвиток суспільства»
Тема 5. Проблемні питання формування єдиного гуманітарного простору в Україні	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка есе: «Види державних програм у гуманітарній сфері». Підготовка до контрольної роботи
Тема 6. Організаційний розвиток соціальних структур	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань. Підготовка до колоквиуму
Тема 7. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань
Тема 8. Застосування методів діагностики регіонального соціального розвитку в системі публічного управління	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка презентації за темою: «Заходи підвищення рівня та якості життя населення регіону» Підготовка до колоквиуму

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких:

Словесні (лекція (Теми 1-8), проблемна лекція (Тема 1, Тема 2, Тема 4, Тема 5, Тема 8), міні-лекція (Тема 2, Тема 3, Тема 6, Тема 7).

Наочні (демонстрація, презентації (Теми 1-8)).

Практичні (практична робота (Теми 1-8), есе (Тема 4, Тема 5), «Open-space» (Тема 5), робота в малих групах (Тема 1, Тема 2, Тема 3, Тема 8), мозкові атаки (Теми 1-8), індивідуально-дослідницька робота (Тема 5, Тема 8)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу отримати допуск до екзамену – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Перевірка виконаних домашніх завдань щодо використання в дослідженнях різних методів для оцінювання соціального розвитку на місцевому та регіональному рівнях в контексті реалізації політики європейської інтеграції. Кожне домашнє завдання оцінюється у 5 балів за умови правильного виконання та наявності висновків. Кількість домашніх завдань – 2, максимальна кількість балів за усі домашні завдання становить 10. Підготовка есе – 5 балів, максимальна кількість балів за есе – 10 балів. Експрес контрольна робота – 5 балів (загальна кількість балів за вірно виконані контрольні роботи 10 – балів.

Есе, що оцінює здатність здобувача обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки щодо проблем визначення впливу соціальних інститутів на розвиток суспільства; вміння проводити аналіз видів державних програм в гуманітарній сфері. Есе оцінюється після обговорення його здобувача та викладачем.

Презентації та виступи на заняттях (5 балів за кожну презентацію), що дозволяють оцінити рівень засвоєння теоретичних основ соціального розвитку держави та дієвих інструментів в сфері соціальної політики; ознайомлення з нормативно-правовими та законодавчими актами України, а також із сучасною літературою вітчизняного і зарубіжного досвіду у сфері соціального розвитку; вміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні практичних завдань. Кількість презентацій – 4, максимальна кількість балів за всі презентації становить 20.

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Соціальний розвиток» в межах поточного контролю включає таку форму як колоквіум. Протягом семестру здобувачі пишуть два колоквіуми. Максимальна оцінка за кожен колоквіум – 5 балів. Максимальна кількість балів за обидва колоквіуми – 10 балів. Перший колоквіум включає теми 1 – 6, а другий колоквіум – теми 7 – 8.

Структура колоквиуму: 10 тестових завдань (максимальна оцінка за кожне тестове завдання – 0,2 балів) та два ситуативних завдання.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Здобувача освіти слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

Приклад екзаменаційного білета

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський) рівень

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Навчальна дисципліна: «Соціальний розвиток»

БІЛЕТ № 1

Тестові завдання

1. Соціальний розвиток – _____.
(відкрите питання)

2. Головні завдання соціального розвитку – _____.
(відкрите питання)

3. Об'єктивні умови соціального розвитку:

а) трансформація суспільних відносин;

б) здійснення соціального управління, реалізація соціальної політики на основі сучасних механізмів та інструментів;

в) реформування соціальних відносин суспільства;

г) реформування політичної системи суспільства;

д) створення умов для духовного розвитку суспільства;

е) забезпечення засобами соціального державного управління для вирішення суперечностей між новими суспільними відносинами.

4. Мінімумальний споживчий бюджет – це:

а) та межа, за якою особа живе за умов обмеження найнеобхідніших життєвих потреб;

б) соціальне явище, спричинене нестачею матеріальних засобів для забезпечення життєвих потреб людини чи родини;

в) майновий стан, за якого витрати домогосподарства на харчування перевищують 80 % їх середньомісячний дохід;

г) злиденне існування фізичної особи, той стан, за якого через брак коштів неможливо підтримувати достойний спосіб життя;

д) соціальні відносини, що характеризуються відсутністю необхідних матеріальних засобів, щоб провадити достойне життя.

5. Прожитковий мінімум – це:

а) та межа, за якою особа живе за умов обмеження найнеобхідніших життєвих потреб;

б) соціальне явище, спричинене нестачею матеріальних засобів для забезпечення життєвих потреб людини чи родини;

в) майновий стан, за якого витрати домогосподарства на харчування перевищують 80% їх середньомісячний дохід;

г) злиденне існування фізичної особи, той стан, за якого через брак коштів неможливо підтримувати достойний спосіб життя;

д) вартісна величина продуктів харчування достатня для забезпечення нормального функціонування організму людини, забезпечення його здоров'я та мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціально-культурних потреб людини.

6. Малозабезпеченість – це:

а) відсутність достатніх матеріальних і культурних ресурсів підтримки здорового існування;

б) соціальне явище, спричинене нестачею матеріальних засобів для забезпечення життєвих потреб людини чи родини;

в) неспроможність особи чи сім'ї з огляду на об'єктивні чинники забезпечити середньомісячний сукупний дохід на рівні прожиткового мінімуму;

г) злиденне існування фізичної особи, той стан, за якого через брак коштів неможливо підтримувати достойний спосіб життя;

д) соціальні відносини, що характеризуються відсутністю необхідних матеріальних засобів, щоб провадити достойне життя.

7. Основні функції громадських організацій у сфері соціальної політики – це:

а) соціодинамічна;

б) ідеологічна;

в) інтегративна;

г) соціофундаментальна;

д) соціопродуктивна;

е) соціодинамічна;

є) функція удосконалення соціальної інфраструктури.

8. Соціофундаментальна функція громадських організацій у сфері соціальної політики полягає у такому:

а) людина незалежно від її соціального етнічного релігійного походження, статі, стану здоров'я, не відчуває себе ізольованою та отримує можливість реалізувати свій соціальний потенціал;

б) суб'єкти соціальної політики та соціальні програми допомагають тим соціальним групам, які через низку причин не спроможні брати участь у соціальному виробництві, засвоювати альтернативні види соціально-корисної діяльності;

в) постійний розвиток якостей людини або соціальних спільнот та способів їхнього життя;

г) підтриманні стабільності суспільства як цілісної соціальної системи;

д) реалізація цілей соціальної політики;

е) підтримання у людини потреби і здатності до активного життя.

9. Соціальна політика – _____.

(відкрите питання)

10. Суб'єктивна основа для природного відтворення населення:

- а) демографічна;
- б) соціальна;
- в) економічна;
- г) політична;
- д) духовна;
- е) культурна.

Завдання 1. Розрахувати коефіцієнти працевлаштування та звільнення якщо відомо, що протягом звітного року було працевлаштовано 0,4% загальної кількості населення працездатного віку. Чисельність населення працездатного віку країни становить у базовому році 17854,4 тис. чол., що на 0,4% більше ніж у розрахунковому році. Втратили роботу 6,4% загальної кількості населення працездатного віку. У базовому році кількість працевлаштованого населення склала 35457 чол., що на 0,7 % менше ніж у звітному році.

Завдання 2. Провести аналіз міждержавної міграції населення за регіонами та визначити міграційне сальдо у січні-березні за допомогою даних таблиці.

Таблиця

Міждержавна міграція населення за регіонами у січні-березні, осіб

Регіони України	Кількість прибулих	Кількість вибулих
Україна		
Вінницький	2737	3128
Волинський	1885	1895
Дніпропетровський	4514	4348
Донецький	2290	3043
Житомирський	2497	2579
Закарпатський	1098	1095
Запорізький	1934	2134
Івано-Франківський	2219	2044
Київський	7173	3477
Кіровоградський	1981	2053
Луганський	1956	1354
Львівський	4031	4104
Миколаївський	1679	1950
Одеський	6713	5307
Полтавський	3108	2787
Рівненський	2297	2355
Сумський	2073	2162
Тернопільський	2235	2063
Харківський	5523	5125
Херсонський	1452	1694
Хмельницька	2665	2624
Черкаський	2115	2256
Чернівецький	1607	1408
Чернігівський	1921	1898
м. Київ	6197	5624

Завдання 3. Розрахувати індекс розвитку людського потенціалу та індекс зuboжіння. Вихідні дані для розрахунку наведені в табл.

Таблиця

Вихідні дані для розрахунку індексу розвитку людського потенціалу та індексу зuboжіння

Показник	Держава А	Держава Б
Очікувана тривалість життя, років	65,7	72,1
Рівень освіченості дорослого населення, %	95,0	68,1
Сукупна частка осіб, що навчаються, %	89,3	45,2
Реальний ВВП на одну особу, дол. США	53680	6780
Знедоленість з точки зору тривалості життя, %	2,1	22,4
Знедоленість з точки зору знань, %	1,3	28,0
Знедоленість з точки зору належного рівня життя, %	17,1	15,1
Знедоленість з точки зору ізоляції, %	0,5	10,4
Частка населення, яка не має можливості користуватися медичними послугами	7,9	17,5
Частка населення, яка не має доступу до питної води, %	11,4	24,5
Частка дітей, у віці до 5 років, яка страждає на відставання у вазі, %	1,4	9,7

Критерії оцінювання

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей. Екзаменаційний білет складається з 10 тестових завдань та трьох ситуаційних завдань: стереотипного, діагностичного та евристичного завдання, які перевіряють рівень оволодіння магістрами професійними компетентностями з аналізу рівня та якості життя населення, аналізу демографічної ситуації та матеріального добробуту населення, аналізу індексу людського розвитку регіонів України, аналізу мінімального споживчого бюджету, аналізу умов проживання населення, стану та охорони здоров'я і соціальної безпеки людини, аналізу зайнятості міського населення та ринку праці.

Стереотипне завдання розкриває рівень оволодіння здобувачами професійними компетентностями зі здійснення комплексного аналізу зайнятості міського населення та ринку праці, умов життя населення регіону за компонентами, здатність визначати зміни індексу зростання (падіння) реальних доходів на душу населення, мінімального споживчого бюджету.

Діагностичне завдання розкриває рівень оволодіння здобувачами професійними компетентностями з аналізу структури та динаміки міждержавної міграції населення за регіонами, обсягів ВРП на душу населення та валового регіонального продукту у фактичних цінах за роками, наявного доходу населення регіонів України.

Евристичне завдання розкриває рівень оволодіння здобувачами професійними компетентностями з проведення порівняльного аналізу індексу розвитку людського потенціалу та індексу зuboжіння, індексу рівня життя, індексу тривалості життя та індексу досягнутого рівня освіти

Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо. Підсумкова оцінка за екзамен

складається з суми балів за виконання всіх завдань та округлюється до цілого числа за правилами математики.

Для оцінки письмової екзаменаційної роботи використовуються такі **критерії оцінювання**:

тестові завдання – 10 тестів – кожна вірна відповідь оцінюється у 2 бали; стереотипне завдання – максимальна оцінка за вирішене завдання складає 4 бали; діагностичне завдання – максимальна оцінка за вирішене завдання складає 8 балів; евристичне завдання – максимальна оцінка за вирішення якого складає 8 балів. Підсумкова оцінка за екзаменаційну роботу складається з суми балів за вирішення всіх завдань.

Тестові завдання та стереотипне завдання оцінюють базові компетентності, якими повинні оволоділи здобувачі. Максимальні бали за виконані завдання можуть бути отримані при глибокому засвоєнні програмного матеріалу, засвоєнні рекомендованої літератури; чіткому володінню понятійним соціального розвитку, методами використання базових інструментів соціального прогнозування і вмінні використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язанні ситуацій. Відповідь на стереотипне питання має бути вірною та повною, оформлення відповіді – акуратним, логічним і послідовним. Евристичне та діагностичне завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на дуже високому рівні і на їх основі запропоновані рекомендації і заходи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гуманітарна політика в Україні (Біла книга) : виклики та перспективи. / Аналітична доповідь. За заг. Ред. Ю. Б. Каплан, Ю. А. Тищенко. – Київ : НІСД, 2020. – 126 с.

2. Державна політика гуманітарної безпеки у контексті становлення громадянського суспільства в Україні : навч. посіб. / І. О. Парубчак, Н. Б. Радух, Г. Н. Гринишин та ін. – Київ : Видавництво «Олді+», 2022. – 280 с.

3. Історія та теорія соціальної політики України : навч. посіб. / А. О. Ярошенко, Т. В. Семигіна, Н. В. Сухицька. За ред. А. С. Ярошенко. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 289 с.

4. Купенко О. В. Соціальна робота : від теорії до практики : навч. посіб. / О. В. Купенко. – Суми: СумДУ, 2020. – 192 с.

5. Назарова Г. В. Розвиток соціальної сфери в сучасній економіці: теоретико-практичні аспекти / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова. // Соціально-трудові відносини: проблеми науки та практики: монографія / С. І. Бандур, Т. А. Костишина, О.О. Нестула та ін.; за ред. Т. А. Костишиної. – Полтава, 2020. – Роз. 1.8. – С. 143–160. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24780>

6. Назарова Г. В. Регулювання доходів соціальних груп населення [Електронний ресурс] : монографія / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, А. В.

Семенченко. – Електрон. текстові дан. (36,8 МБ). – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 270 с. : іл. – Загол. з титул. екрану. – Бібліогр.: с. 204 - 223. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21441>

7. Соціальна політика : навч. посіб. / Л. Д. Клишанська, В. Є. Савка, Н. М. Хома [та ін.]; за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. – 318 с.

8. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України № 5463-V від 22.12.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

9. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України № 722/2019 від 30.09.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

Додаткова

10. Градівський В. М. Впровадження механізмів публічного управління розвитком гуманітарної сфери в Україні : регіональний аспект / В. М. Градівський // Державне управління : удосконалення та розвиток. 2022. № 8, С. 38 – 47.

11. Грузд М. В. Комплексне оцінювання та аналіз соціально-економічного становища об'єднаних територіальних громад / М. В. Грузд // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2020. – № 17 (45). – С. 40–52.

12. Грузд М. В. Участь інститутів громадянського суспільства у становленні держави соціального добробуту / М. В. Грузд // Право та державне управління. – 2019. – № 2(35) – Том. 1. – С. 174–180. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23541>

13. Gruzd. M. Social development of united territorial communities assessment / M. Gruzd // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні наукові погляди на економічний розвиток країни: теорії та пропозиції», м. Одеса, 8 травня 2021 р. – Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2021. – С. 57 – 60. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27665>

14. Лазарева О. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій : навч. посіб. / О. В. Лазарева. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 128 с.

15. Полякова О. Ю. Фактор розшарування у формуванні якості життя населення України / О. Ю. Полякова // Modern science: problems and innovations : Abstracts of the 10th International scientific and practical conference, Stockholm, Sweden, 13-15 December, 2020 / SSPG Publish. – Stockholm , 2020. – P. 615-621. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25484>.

16. Сергієнко Л. В. Гуманітарна політика України : ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів / Л. В. Сергієнко //Вісник ЖДТУ. 2019. № 2 (88), С. 162 – 173.

17. Сушко А. І. Гуманітарна політика держави : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. І. Сушко, Е. В. Мамонтова, Т. М. Краснопольська; НУ «ОЮА»; каф. політ. теор. – Одеса : НУ «ОЮА», 2022. – 48 с.

18. Чанишева Г. Соціальна політика : поняття, цілі та правове забезпечення / Г. Чанишева //Підприємство, господарство і право. 2020. № 11, С. 80 – 85.

Інформаційні ресурси

19. Соціальний розвиток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=3415>.

20. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua/>

21. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу : <http://www.msp.gov.ua>